

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 22. november 2021
Kontor: Koncernstyringskontoret
Sagsbeh: Adam Pedersen
Sagsnr.: 2021-0030-6581
Dok.: 2180465

Besvarelse af spørgsmål nr. 1576 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1576 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 9. september 2021. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Preben Bang Henriksen (V).

Nick Hækkerup

/

Emil Jexner Hamberg

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1576 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse fsva. angår årene 2018, 2019, 2020, hvor mange sager og med hvor store beløb, der er ydet fri proces efter retsplejelovens §§ 327, 328 og 329? I besvarelsen ønskes det specifikt oplyst, hvor mange retssager, der har udløst udgifter på over 0,5 mio. kr.”

Svar:

1. Det kan om reglerne om fri proces generelt oplyses, at fri proces er udtryk for, at staten yder økonomisk bistand med henblik på at sikre den enkelte borgers adgang til domstolene. Formålet med fri proces er således at give personer med mindre gode økonomiske forhold mulighed for at føre retssager på linje med personer med bedre økonomiske forhold.

Der kan efter reglerne i retsplejeloven meddeles fri proces efter de såkaldte almindelige betingelser efter retsplejelovens §§ 325, 327 og 328, eller der kan meddeles fri proces, når særlige grunde taler for det efter retsplejelovens § 329.

For at få meddelt fri proces efter retsplejelovens almindelige betingelser er det en forudsætning, at den enkelte ansøger opfylder nogle økonomiske betingelser, jf. retsplejelovens § 325. De nærmere økonomiske betingelser for fri proces er fastsat i bekendtgørelse nr. 1840 af 7. december 2020 om fri proces.

Ved afgørelsen af, om en ansøger opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, anvendes et indtægtsgrundlag, der består af summen af den personlige indkomst og kapitalindkomst mv.

Hvis en person opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, kan domstolene meddele fri proces i nærmere angivne tilfælde, herunder visse sager ved familieretten og visse sager om opfyldelse af en afgørelse fra et administrativt nævn, jf. retsplejelovens § 327.

Hvis en person opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, kan Civilstyrelsen meddele fri proces, hvis ansøgeren samtidig skønnes at have rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328. Der lægges ved denne vurdering bl.a. vægt på udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen.

Selvom en ansøger ikke opfylder de almindelige betingelser for fri proces, kan Civilstyrelsen meddele fri proces, når særlige grunde taler for det, jf. retsplejelovens § 329. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

Sager om fri proces behandles således af henholdsvis domstolene og Civilstyrelsen afhængig af, hvad den sag, der ønskes fri proces til, drejer sig om. I praksis behandler Civilstyrelsen den største andel af ansøgningerne om fri proces. Endvidere behandler Justitsministeriets departement sager om fri proces i det begrænsede antal tilfælde, hvor Civilstyrelsen som myndighed er inhabil, f.eks. hvis en person ansøger om fri proces til at føre en sag mod Civilstyrelsen.

Afgørelser om afslag på fri proces truffet af henholdsvis Civilstyrelsen og Justitsministeriets departement kan påklages til Procesbevillingsnævnet, der således også behandler sager om fri proces efter retsplejelovens §§ 328 og 329.

Der er således flere myndigheder, der behandler ansøgninger om fri proces, og Justitsministeriet har derfor til brug for besvarelsen af det stillede spørgsmål indhentet en udtalelse fra henholdsvis Civilstyrelsen, Procesbevillingsnævnet og Domstolsstyrelsen.

2. Civilstyrelsen har oplyst følgende:

”Civilstyrelsen har i nedenstående *tabel 1* anført antallet af bevillinger meddelt efter retsplejelovens §§ 328 og 329 fra november 2018 til og med 2020.

	2018*	2019	2020
§ 328	-	1.122	753
§ 329	-	106	159
Total	897	1.228	912

Anm.: Civilstyrelsen foretager manuelle registreringer af hjemmelsgrundlaget og sagens udfald ved brug af afgørelseskoder ved behandling af fri proces-sager. Styrelsen skal derfor tage forbehold for eventuelle fejlregistreringer, og for at oplysningerne er behæftet med en vis usikkerhed. *) Totalen på 897 udgør det samlede antal bevillinger om fri proces, som Civilstyrelsen har meddelt i 2018. Oplysninger om hvilke bestemmelse en bevilling er meddelt efter fremgår ikke af de historiske databaser fra før november 2018. Fra november 2018 og året ud, har Civilstyrelsen bevilget fri proces i 112 sager efter § 328 og 11 sager efter § 329.
Kilde: Civilstyrelsen

Oplysningerne om hvilke bestemmelse, en bevilling er meddelt efter, fremgår ikke af de historiske databaser fra før november 2018. Civilstyrelsen oplyste i besvarelse af 22 april. 2020 på spørgsmål nr. 1119 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, at det samlede antal af bevillinger om fri proces, som Civilstyrelsen har meddelt i 2018 var 897. Det vil kræve en manuel gennemgang af de bevillinger, der er meddelt før overgangen til det nye sagsbehandlingssystem for at finde ud af, hvilken bestemmelse afgørelsen er truffet efter.

Civilstyrelsen skal samtidig gøre opmærksom på, at Procesbevillingsnævnets omgørelse af Civilstyrelsens afgørelser ikke er medregnet i tabellen.”

3. Justitsministeriets departement behandler ansøgninger om fri proces, når Civilstyrelsen som myndighed er inhabil, f.eks. fordi Civilstyrelsen er part i retssagen. Justitsministeriets departement har i 2018-2020 bevilget fri proces i tre tilfælde:

Tabel 2

Antal sager hvor justitsministeriets departement har bevilget fri proces 2018-2020

	2018	2019	2020
§ 328	1	0	1
§ 329	1	0	0
Total	2	0	1

Kilde: Justitsministeriet

4. Procesbevillingsnævnet har henvist til nævnets årsberetninger. Af nævnets årsberetninger for 2018-2020 fremgår følgende om antallet af bevillinger efter retsplejelovens §§ 328 og 329:

Tabel 3

Antal sager hvor procesbevillingsnævnet har truffet afgørelse om fri proces 2018-2020

	2018	2019	2020
§ 328	88	107	109
§ 329	11	41	17
Total	99	148	126

Kilde: Procesbevillingsnævnets årsrapporter 2018-2020.

4. Når Civilstyrelsen, Justitsministeriet eller Procesbevillingsnævnet har bevilget fri proces, er det den domstol, der behandler sagen, der i forbindelse med sagens afslutning fastsætter sagens omkostninger, herunder hvilken del af sagsomkostningerne der dækkes af den bevilgede fri proces. Civilstyrelsen, Justitsministeriet og Procesbevillingsnævnet har ikke i deres sager om bevilling af fri proces oplysninger herom. Domstolsstyrelsen har oplyst følgende:

”Der var i 2018 i alt 2.090 sager med fri proces. Det er ikke muligt at opdele dette tal på de enkelte bestemmelser i retsplejelovens §§ 327-329, ligesom tallet kan være behæftet med en vis usikkerhed. På grund af et teknisk problem foreligger der ikke data om antal afsluttede sager med fri proces for 2019 og frem, men Domstolsstyrelsen arbejder på en løsning af dette tekniske problem.

Domstolsstyrelsen er ikke i besiddelse af oplysninger om, hvor mange retssager, der har udløst udgifter på over 0,5 mio. kr. Det vil kræve en manuel gennemgang af kontokort og sager ved de enkelte retter at tilvejebringe sådanne oplysninger, hvilket vil være forbundet med betydelig ekstra ressourceanvendelse ved domstolene.

Domstolsstyrelsen har ikke oplysninger om udgifterne alene til fri proces, men har i nedenstående *tabel 4* opgjort udgifterne til fri proces og advokathjælp i perioden fra 2018 til 2020.

Tabel 4

Oversigt over udgifter til fri proces og udgifter til advokathjælp ved Danmarks Domstole (ekskl. Grønlands domstole)

Løbende priser (mio. kr.)	2018	2019	2020
Ægteskabssager	87,3	90,4	126,6
Civile sager	127,5	183,0	175,6
Faderskabssager	2,2	2,6	2,3
Konkurskarantæne	31,8	38,0	48,8
Umyndiggørelsessager	5,3	9,3	9,4
Fogedsager	14,4	10,5	6,6
Tvangsaktioner	0,7	0,6	0,8
Gældssaneringsager	55,8	52,7	57,9
Bobestyrerbo	13,0	14,0	14,7
Øvrig dødsboskifte	2,2	1,2	1,0
Ægtefælleskifte	7,7	6,6	8,7
Øvrige insolvensskiftesager	0,1	0,3	0,7
Konkurssager	72,9	92,2	121,8
Likvidering af selskaber	12,8	25,0	37,8
Øvrige straffesager	2,8	5,2	6,2

Øvrige sager	0,0	0,0	0,0
Bistandsadvokaten i straffesager	50,1	54,0	53,2
Retsmægling	5,0	3,8	4,1
Internationale sager og børneborførelsessager	1,7	1,9	1,5
Bruttoudgifter	493,4	591,2	677,8
Omkostninger tilkendt statskassen ¹	-54,4	-52,5	-159,2
Nettoudgifter	438,9	538,7	518,6

Note 1: Posten viser indtægter fra sager, hvor den tabende part bliver dømt til at betale statens omkostninger.

Note 2: Der kan forekomme afvigelser i sumposterne som følge af at regnskabstallene er indtastet med flere decimaler.

Kilde: Domstolsstyrelsen²